

דף לח.

עין משפט א.

או"ח סימן שיח סעיף א

א. המבשל בשבת ^ה או עשה אחת משאר מלאכות ^א אם זה במזיד אסור לו לעולם ^ב ולאחרים מותר ^ג במוצאי שבת מיד ^ד. ואם בשוגג בין לו בין

ה. המבשל בשבת הוא אחד מאבות מלאכות בשבת שחייב עליהן. שבת ע"ג ע"א. ואחד האופה את הפת או המבשל המאכל או הסממנים או המחמם המים לרחוץ בהם אבר קטן וכן המתוך אחד ממיני מתכות בכל שהוא או המחמם את המתכת עד שתעשה גחלת הרי זה תולדת מבשל, כללו של דבר בין שריפה גוף קשה באש, או הקשה גוף רך באש הרי זה חייב משום מבשל, רמב"ם פ' ט' הלכה ו'. הניח בשר ע"ג האש בשבת אם נצלה בו כגרוגרת ששיעורו שליש ביצה כמ"ש בסי' שס"ח סעיף ג', אפי' בצירוף של שנים או שלשה מקומות חייב, וה"ה אם נצלה כולו חצי בישול חייב.

נתבשל חצי בישול מצד אחד פטור עד שיהפוך אותו ויתבשל חצי בישול מצד שני, רמב"ם שם הלכה ה', וכל זה לענין חיוב חטאת אבל איסור ישנו בכל אופן דקיי"ל חצי שיעור אסור מן התורה, כמ"ש בשבת ע"ד ע"א וברש"י שם וביומא ע"ד ע"א דהלכה כר"י דאמר חצי שיעור אסור.

היתה הקדרה על האש והיה צריך שעתיים להתבשל הדבר שבתוכה והוא חיתה בגחלים והתבשלה תוך שעה אפשר דחייב משום מבשל, ומשום מבעיר ומכבה ודאי חייב. ריטב"א שם.

א. וי"א ומה היא מלאכה מדרבנן כתב המשב"ז דבו ביום אסור אפי' בשוגג, אבל בביאורי הגר"א האריך להוכיח דלכ"ע אם עשה מלאכה מדרבנן בשוגג אין לאסור בדיעבד ליהנות ממנה בו ביום, אבל אם עשה במזיד מלאכה דרבנן אסור גם לאחרים עד מו"ש מיד, כ"כ הח"א.

וי"א אם הוציא פירות חוץ לתחום והחזירם אפי' במזיד מותרים באכילה בו ביום, אפי' למי שהחזירם עבורו משום שלא נעשה האיסור בגופם ולא נשתנו מכמות שהיו כמבואר בסי' ת"ה סעיף ט'. כה"ח אות ז'.

ב. היינו ליהנות מאותה מלאכה דקנסוהו חכמים, אבל מדמיה מותר כמו שאמרו בב"ק ע"א ע"א ובכתובות ל"ד ע"א וכן בחולין דף קט"ו ורש"י שם, והיינו למכור אותה כפי מה שהיה שוה אותו דבר קודם שנעשה בו המלאכה שלא יהנה ממעשה שבת. כה"ח אות ח'.

וי"א וכתב המ"א בס"ק א' דמשמע מרשב"א דגם הקדרה אסורה לו לעולם בשימוש כיון שבלועה מאיסור, ומ"מ מועילה כאן הגעלה אפי' לכלי חרס, ואם בישל בלא הגעלה צריך ששים כנגד הבלוע דחמור מבישולי עכו"ם, והגם שמהני הגעלה כאן אפי' לכלי חרס צריך ג' פעמים כמ"ש ביו"ד סי' קי"ג סעיף ט"ז.

ומה שאמרו אסור לו לעולם ה"ה לבני ביתו, ואם מת קנסו לבנו אחריו, מ"א בסוף סי' תקל"ח. וכה"ח אות י"א.

ג. אפי' נתבשל בשבילו יש לו דין של אחרים כיון שאינו שלו, ולא חוששין שיצוה לישראל אחר לבשלו בשבילו דאין אדם חוטא ולא לו, מ"א ס"ק ב'. ויש חולקים ומ"מ בבית קפה של ישראל שמבשל בשבת רח"ל ודאי אסור למי שנתבשל בשבילו, ואפי' אחרים

לאחרים מותר למוצאי שבת מיד ה'.

הגה: אמר לאינו יהודי לעשות לו מלאכה בשבת מותר למו"ש בכדי שיעשו. ועיין בסי' ש"ז סעיף כ'.

עין משפט ב.ג. **או"ח סימן רנג סעיף א**
עיין לעיל עין משפט אות ב

דף לח:

עין משפט א.ב.ג.ד.ה.ו.ז. **או"ח סימן רנג סעיף ב**
עיין לעיל דף לז. עין משפט אות א

עין משפט ט.י. **או"ח סימן שיח סעיף ג**

ג. כשם שאסור לבשל בשבת באור כך אסור לבשל בתולדת האש^י, כגון ליתן ביצה בצד הקדרה^ז או לשבור אותה על סודר שהוחם באש,

אסור להם לקחת ממנו גם במו"ש משום לפני עיור ומשום מסייע ביד עוברי עבירה. כ"כ הכתב סופר בסי' נ' חא"ח, כה"ח אות י"ב.

ד. דלא בעינן בכדי שיעשו אלא במלאכה הנעשית ע"י אינו יהודי בשביל ישראל משום דקל בעיניו ויבא לעשות כן בפעם אחרת, ב"י.

גוי שבישל מים בשבת אפי' אחר שנצטננו אסורים בשבת עצמו לישראל משום שנעשה בהם איסור, אבל במו"ש מותרים מיד בצוננים אם לא שהמים הם ממני בורות אין שותים אותם אלא אם הרתיחו אותם שלא יזיקו שאז גם בנצטננו אסור במו"ש עד כדי שיעשו. כה"ח אות י"ג.

ואם היה במו"ש יו"ט אסורים דאין שבת מכין ליו"ט, שם אות י"ד. אם בישל במזיד שאסור לו לעולם ונתערב ברוב מותר למבשל עצמו במו"ש מדין בטל ברוב. כה"ח אות ט"ו.

ה. אבל בשבת עצמו אסור לשניהם שמא יאמר שוגג הייתי. כל שעשה ע"פ הוראת חכם נקרא שוגג ולא בר עונשין בו. מ"א ס"ק ג'. שכח, גם נקרא שוגג בין ששכח שהיום שבת בין ששכח שזו מלאכה אסורה. כה"ח אות י"ח.

האומר מותר יש לו דין של שוגג, שם. אנוס קל יותר משוגג דאנוס רחמנא פטריה.

ו. המבשל בתולדת האש חייב, גמ' ומ"א ס"ק ט'. וע"כ גזרו תולדת חמה משום תולדת האש.

ז. ויכולה ליצלות שם כמאכל בן דרוסאי.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 0584150477 או 02-5712225 email: minchat.aaa@gmail.com

ואפי' בתולדת חמה אסור ^ה כגון שהסודר הוחם בשמש שגזרו משום תולדת האש.

אסור להטמין הביצה בחול שהוחם מהשמש, אבל בשמש עצמה מותר ^ט וכן מותר לתת המים בשמש כדי שיתחממו שבה לא גזרו.

עין משפט כ. אר"ח סימן שכו סעיף ג.

ג. ה. אמת המים שהיא חמה אסור למשוך בתוכה צינור של מים צוננים ^י אפי' מערב שבת ומפיו של הצינור נשפכים המים. ואם עשה כך אפי' המים שנכנסו לצינור מע"ש אסורים ^כ ברחיצה ובשתיה כאילו הוחמו בשבת ^ל.

ג. ו. אם הביא הצינור של המים מערב יו"ט בתוך אמת המים, המים ביו"ט מותרים בשתיה ואסורים ברחיצה ^מ. כדין מים שהוחמו ביו"ט.

אר"ח סימן רנז סעיף הו.

ה. ו. אם פינה התבשיל בשבת מסיר שנתבשל בו לסיר אחר מותר להטמינו ^נ בדבר שאינו מוסיף הבל.

ח. פלוגתא דרבי יוסי ורבנן, ופסקו הרי"ף והרמב"ם כרבנן, ב"י דאסור כתולדת אש, ואפי' בדיעבד אסור ובמו"ש אפשר דגם למבשל עצמו מותר וצ"ע לדינא. רע"א, ועיין במש"כ לעיל באות ב' והנראה שלדעת הגר"א מותר גם למבשל במו"ש מיד, ע"ש.

המבשל בחמי טבריה אסור כתולדת החמה מגמ' ובמשנה פ"ט דנגעים, ובסנהדרין דף ק"ח ע"א אמרו דנשתירו מדור המבול, ורמב"ם פ' ט' הלכה ג'. ועיין במ"א ס"ק י'.

ט. דאין דרך בישול בכך ושמש באש לא מחליפים ר"ן.

י. האש המתהווה ע"י זכוכית באמצעות השמש הוי תולדת חמה ואסור, ועיין בכה"ח אות מ"ו.

י. רמב"ם בפ"ג במשניות בשבת. והאיסור משום דהוי כמטמין בדבר המוסיף הבל. ואם משך מע"ש צינור מים צוננים כדי שיתערבו בחמין מותר דלא הוי הטמנה ודלא כרש"י שמחמיר בזה, כה"ח אות ט"ז.

כ. והיינו שסתם פי הצינור ונשאר מוטמן עד יום שבת שאז פותח פי הצינור דאסורים משום הטמנה שאסורים אפי' בדיעבד. מ"ב אות י"ד מבית מאיר. וכה"ח אות י"ח.

ל. ואפי' לרחוץ בהם ידיו פניו ורגליו אסור.

מ. והיינו כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו מותר כמבואר בסי' תקי"א סעיף ב'.

נ. דלא אסרו הטמנה אלא בדבר חם שהוא בכלי ראשון שנתבשל בו, אבל בפניהו לכלי אחר אין חשש שיבא לחלל שבת, ב"י וט"ז ס"ק ה'. ולפ"ז גם אם החזירו אח"כ לכלי

ז. מותר להטמין בשבת דבר צונן ^ו בדבר שאינו מוסיף הבל כדי שלא יצטנן יותר או כדי שתפיג צנתו, אבל בדבר המוסיף הבל אפי' להטמין צונן גמור אסור ^ז, ואפי' מבעוד יום אסור.

או"ח סימן רנו פ"א

א. אין טומנין בשבת אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל ^ט, אבל בספק חשיכה טומנין בו ^י.

ואין טומנין בדבר המוסיף הבל אפי' מבעוד יום ^{יא}.

ב. אם הטמין בדבר המוסיף הבל התבשיל אסור ^{יב} אפי' בדיעבד, ודוקא בצונן שנתחמם ע"י ההטמנה או במצטמק ויפה לו ^{יג}, אבל בעומד בחמימותו כמו בשעה הראשונה מותר ^{יד}.

הגה: י"א דאם שכח והטמין בשוגג בדבר המוסיף הבל מותר ^{יז} לאוכלו, ויש

ראשון ג"כ מותר להטמינו שכבר אין לו דין כלי ראשון. ואפשר גם אם נשאר בכלי ראשון ונצטנן מותר להטמינו והיינו נתקרב שאין היד סולדת בו, מ"א שם.

ט. ואדם חשוב ראוי שיחמיר על עצמו אף במותר לו, בכל דבר שהבריות סבורות שזה קולא, מהמאירי הביאו ה"ח אות ל"ד.

ע. וי"א דחול הגם שמוסיף הבל זה דוקא בדבר חם, אבל בדבר צונן אינו מוסיף הבל, כה"ח אות ל"ה.

פ. שבת ל"ד ע"ב. והטעם שאסור אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל שמא ימצא קדירתו שנצטננה כשירצה להטמינה וירתיחנה תחלה, ונמצא מבשל בשבת, ב"י בשם רש"י. ואפי' למ"ד אין בישול אחר בישול בלח מ"מ אסור גזירה שמא יחממה ע"ג האש ויחתה, מ"א ס"ק א' בשם הרא"ש.

צ. דסתם קדירות בבה"ש רותחות הן ואין החשש שמא נצטננה ויבא להרתיחה, ב"י מגמ'. ק. גזירה שמא יטמין באפר שיש בו גחלים ויחתה בשבת, ב"י, מ"א ס"ק ג'.

ר. אפי' שנתבשל כבר כל צרכו, א"ר אות א', ואפי' בקדירה עם חתיכה חיה, תוס' בשבת דף ט"ל ע"ב ד"ה ממעשה.

ו. ואפי' בשוגג, התבשיל אסור. כ"כ המ"א בס"ק ד' ודלא כא"ר, ואף דבשהה בשבת בסי' רנ"ג מתיר בשוגג, מ"מ בהטמנה מחמירין יותר, כה"ח אות ו'.

והתבשיל אסור בין לו בין לאחרים עד מו"ש, וצ"ע מדוע לא צריך כדי שיעשו, אך בפסקי תוס' אות קנ"ה כתבו דבשר שהיה ראוי לאכילה מותר.

ש. ודוקא בדיעבד, אבל לכתחלה אסור אפי' במצטמק ורע לו כמ"ש בסעיף ז', מ"א ס"ק ה'.

ת. וה"ה המטמין בשבת בדבר שאינו מוסיף הבל היינו בעומד בחמימותו, מ"א ס"ק ו'.

א. הט"ז בס"ק ב' כתב דאין פלוגתא ואין מתירין במוסיף הבל, אבל הא"ר כתב דלא דק, כה"ח אות י'.

ומה שמותר לאכלו דוקא תבשיל שנתבשל כל צרכו, אבל אם נגמר בישולו בשבת אסור

אומרים דכל זה אינו אסור אלא כשעושה לצורך הלילה ^ב, אבל כשמטמין לצורך מחר מותר להטמין מבעוד יום אפי' בדבר המוסיף הבל, ובדיעבד יש לסמוך על זה, ובלבד שלא יהיה רגיל ^ג לעשות כן.

או"ח סימן רנז עיפים ה ו

עיין לעיל עין משפט אות כ

או"ח סימן רנז עיף א

עיין לעיל עין משפט ט. י.

-
- דזה לא עדיף משהייה, מ"א ס"ק ז'. ועיין בכה"ח אות י"א.
- ב.** דס"ל דכל שנתבשל כמב"ד מותר כמו בסעיף ז', וכשמטמין לצורך מחר אפי' לא נתבשל כמב"ד מותר דלא יחתה, מ"א ס"ק ח'.
- ג.** משמע דאם הוא רגיל אפי' בדיעבד אסור דהעיקר כסתם מר"ן דאין חילוק בין מטמין לצורך הלילה או למחר.